

עיונים במחלוקות התנאים בשאלות המנסרות בחלל עולמנו

מנחם כהנא

לא אחת מאפשר מחקר ספרות התנאים לחשוף מחלוקות של גדולי החכמים בשאלות המנסרות בחלל עולמנו הדתי, התרבותי והפוליטי גם בהווה. אכן, דרכי הלימוד, הניסוח הקצר והמהודק, כמו גם הנועזות החדשנית המשתקפת במשנת ראשי המדברים בתקופה התנאית והמציאות הדתית והחברתית שבה הם פעלו, שונים מאוד מדרכי ההבעה והמציאות החברתית והדתית בתקופה המודרנית. אולם הדילמות היסודיות משותפות, ודומה כי עיון בתורת התנאים עשוי להעשיר ולהעמיק את השיח בן זמננו. הן זה הנערך על ידי הציבור הרחב והן זה הנידון בפי חכמי דורנו הרואים עצמם כממשיכי דרכם של התנאים.

ברצוני להדגים זאת בארבעה נושאים: (א) חובת ההתחשבות בקביעת ההלכה בשיקול דעת אנושי המנוגד לפשט דברי התורה; (ב) לגיטימיות ההסתמכות על חכמי בית מדרש חלוקים בקיום מצוות; (ג) המתח הנוצר בין תלמוד תורה, עבודה, חסידות וריאליזם; (ד) חובת ההתחשבות בתפיסות אמוניות ובמציאות אקטואלית בגיבוש מדיניות מעשית בשאלת כיבוש הארץ.

במגמה לזכות את הקוראים בפירות המחקר התלמודי נוסחו ארבעת העיונים בסגנון המותאם לקהל הרחב. העיונים מבוססים על מאמרים מפורטים שפורסמו בכתבי עת מדעיים. הקורא המעוניין להתעמק בנושאים אלה, לבחון את הראיות התומכות במסקנותיי ולעיין בהפניות לספרות התורנית ולספרות המחקר – מוזמן לעיין במאמרים המקוריים.

מנחם כהנא

menahem.kahana@mail.huji.ac.il